

12. Монетарний огляд за 2009 рік. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=60908>
13. Монетарний огляд за 2010 рік. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=76207>
14. Монетарний огляд за 2011 рік. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=104460>
15. Монетарний огляд за 2012 рік. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.bank.gov.ua>
16. Офіційний сайт Національного банку України. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.bank.gov.ua>
17. Положення про порядок формування обов'язкових резервів для банків України та філій іноземних банків в Україні, затверджене Постановою Правління НБУ 16.03.2006 р., № 91 зі змінами. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0312-06>
18. Про внесення змін до Положення про порядок формування обов'язкових резервів для банків України та філій іноземних банків в Україні : Постанова Правління НБУ від 16.07.2012 р., № 303. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1295-12>
19. Про деякі питання регулювання грошово-кредитного ринку : Постанова Правління НБУ від 29.09.2009 р., № 567. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0567500-09>
20. Про деякі питання регулювання грошово-кредитного ринку : Постанова Правління НБУ від 19.06.2012 р., № 248. [Електронний ресурс]. – Доступний з http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v_248500-12/paran2#n2
21. Про регулювання грошово-кредитного ринку : Постанова Правління НБУ від 21.03.2012 р., № 102. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0102500-12>
22. Центральний банк та грошово-кредитна політика : підручник / А. Мороз, М. Пуховкіна, М. Савлук та ін. / за ред. д-ра екон. наук, проф. А. Мороза і канд. екон. наук, доц. М. Пуховкіної. – К. : Вид-во КНЕУ, 2005. – 556 с.
23. Щербакова О. Перспективи грошово-кредитної політики на етапі посткризового відновлення економіки України / О. Щербакова // Вісник Національного банку України : журнал. – 2011. – № 8. – С. 4–8.

Вышивана Б.М., Щуревич О.И. Обязательные резервные требования – монетарный механизм регулирования денежного рынка

Обосновано авторское определение обязательных резервных требований как монетарного механизма регулирования денежного рынка, определено их функции, особенности и влияние на денежно-кредитный рынок; исследовано главные рычаги этого механизма, дано оценку последствиям и эффективности их изменений Национальным банком Украины. Предложено возможные пути совершенствования использования механизма обязательных резервов с учетом опыта экономически развитых стран мира.

Ключевые слова: обязательные резервные требования, денежный рынок, отчетный период резервирования, объект резервирования, норматив обязательного резервирования.

Vyshyvana B.M., Shchurevych O.I. Reserve requirements as monetary mechanism of regulation of money market

Authors interpretation of reserve requirements as a monetary mechanism of regulation of money market are substantiated, their functions, features and influence to the money market are determinate; main levers of this mechanism and consequences are investigated, efficiency of their changes of National bank of Ukraine are appraised. Possible directions of improvement of the use of mechanism of reserve requirements are offered taking into account experience the developed countries of the world.

Keywords: reserve requirements, money market, report period of reservation, object of reservation, standard of obligatory reservation.

УДК 657.37

Доц. В.І. Воськало, канд. екон. наук;
асист. Н.М. Воськало – НУ "Львівська політехніка"

ЗМІНИ У ФІНАНСОВІЙ ЗВІТНОСТІ: ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ТА ГАРМОНІЗАЦІЯ ІЗ МІЖНАРОДНИМИ СТАНДАРТАМИ

Здійснено критичний огляд законодавчих змін щодо фінансової звітності підприємства у зв'язку із прийняттям НС(П) БО 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності", зокрема щодо Балансу (Звіту про фінансовий стан), Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід), Звіту про рух грошових коштів та Звіту про власний капітал. Встановлено необхідність розширення окремих статей фінансової звітності та їх зміст. Акцентовано увагу на взаємозв'язку фінансової звітності та облікової політики підприємства.

Ключові слова: фінансова звітність, НС(П) БО 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності".

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими та практичними завданнями. Основне призначення фінансової звітності полягає у забезпеченні користувачів, як внутрішніх так і зовнішніх, повною, правдивою та неупередженою інформацією про фінансово-майновий стан, результати діяльності та рух коштів підприємства з метою прийняття ними обґрунтованих та правильних рішень. Поступовий перехід українських підприємств до ведення обліку згідно з міжнародними стандартами обліку супроводжувався численними науковими дискусіями та частими змінами законодавства, метою яких було, з одного боку – гармонізувати ведення обліку та складання фінансової звітності відповідно до Міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ), з іншого – скоротити розбіжності між бухгалтерським та податковим законодавством. У дослідженні зроблено спробу критичного огляду законодавчих змін та впровадження нових форм фінансової звітності відповідно до НП (С) БО 1.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано вирішення цієї проблеми. Проблеми гармонізації національної фінансової звітності з міжнародними стандартами досліджено у працях В.Ю. Світличної, С.М. Малик [8], О.М. Яворської [10], Г.А. Семенова, О.М. Панченко, Л.А. Птициної [9], М.В. Корягіна [4]. Практичні аспекти застосування нових форм звітності розглядали Н. Катеринець [3], О. Даниленко [2], В. Богаченко [1] та інші. Однак окремі особливості складання фінансової звітності у зв'язку з частими змінами у законодавстві залишаються нерозкритими.

Мета статті: проаналізувати зміни, які відбулись у фінансовій звітності з метою наближення її до вимог міжнародних стандартів фінансової звітності

Основний матеріал дослідження з повним обґрунтуванням наукових результатів. З прийняттям Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності" [6] відбулись чергові зміни у формах і структурі фінансової звітності. Поряд із зазначеним національним стандартом, який відмінив дію положень (стандартів) бухгалтерського обліку, які регулювали складання фінансової звітності (П (С) БО 1-6), при заповненні та перевірці правильності складання фінансової звітності застосовують Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності [5] та Ме-

тодичні рекомендації з перевірки порівнянності показників фінансової звітності [7]. Нові форми фінансової звітності використовують як підприємства, що застосовують міжнародні стандарти фінансової звітності, так і підприємства, які ведуть бухгалтерський облік відповідно до національних стандартів бухгалтерського обліку, за винятком суб'єктів малого підприємства, які і надалі складають звітність за спрощеною формою.

Загалом, склад фінансової звітності не змінився. Однак структура цих звітів та назви для перших двох форм змінилися. У новій фінансовій звітності статті укрупнилися, однак на розсуд підприємства додаткові статті, передбачені додатком 3 до національного стандарту, можна подавати у звітності за умови, що вони є істотними і оцінка статті може бути достовірно визначена.

Розглянемо детальніше зміни, які відбулись у кожній формі фінансової звітності. Щодо Балансу, то він отримав другу назву, яка визначає його суть – Звіт про фінансовий стан. На перший погляд, кількість статей у цьому звіті зменшилась, однак якщо звернутись до додатку 3 НП(С) БО 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності", то більшість цих статей залишилися. Кількість розділів в активів Балансу скоротилася: витрати майбутніх періодів з окремого розділу стали статтею у складі "Оборотних активів". На нашу думку, переведення витрат майбутніх періодів у склад оборотних активів є недоцільним. Оскільки, у цій роботі, крім витрат, пов'язаних з річною передплатою преси, придбаних патентів тощо, відображаються витрати на інновації, які у незавершеному стані оборотними активами бути не можуть: їх не можливо реалізувати, і вони можуть нагромаджуватися на цьому рахунку довше ніж рік (чи операційний цикл). Розміщення витрат майбутніх періодів після грошових коштів порушує побудову цього розділу за принципом зростання ліквідності цих активів.

У I розділі "Необоротні активи" активу Балансу оцінка нематеріальних активів та основних засобів здійснюється за залишковою вартістю (хоча в окремий рядок і не виділяється). Для інвестиційної нерухомості та довгострокових біологічних активів, відповідно до структури Балансу (відсутні рядки, в яких відображається первісна вартість і сума нарахованого зносу) пріоритетною є оцінка за справедливою вартістю, тобто на кожну дату Балансу здійснюється переоцінка цих активів з віднесенням зміни їх вартості на витрати чи доходи і амортизація на такі активи не нараховується. Однак, відповідно до облікової політики, підприємство може обрати здійснення оцінювання цих активів і за залишковою вартістю з нарахуванням амортизації. У цьому випадку необхідно буде заповнювати додаткові вписувані рядки.

Виробничі запаси, незавершене виробництво, готову продукцію та товари можна показувати у звітності узагальнено в одному рядку як запаси, або окремо, використовуючи додаткові статті. При цьому не обов'язково уточнювати дані про всі види запасів. Підприємство на власний розсуд деталізує інформацію, яка є істотною. Таким чином величина у рядку 1100 "Запаси" може бути більшою або рівною сумі рядків, які її деталізують: 1101 "Виробничі запаси", 1102 "Незавершене виробництво", 1103 "Готова продукція", 1104 "Товари".

Відображення у звітності дебіторської заборгованості також зазнало змін. Якщо дебіторська заборгованість з нарахованих доходів та із внутрішніх

розрахунків може бути відображена у додаткових статтях, то нарахований резерв сумнівних боргів у звітності не показується: дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги відображається вже за мінусом цього резерву. Виділення в окремий рядок дебіторської заборгованості з податку на прибуток пов'язаний не стільки з гармонізацією обліку відповідно до міжнародних стандартів, а з введенням обов'язкової сплати авансових внесків з цього податку для контролю за ними, оскільки Податкова декларація з податку на прибуток буде подана лише після закінчення звітного року.

Що стосується грошових коштів, то вони відображаються загальною сумою без поділу на валюти; лише у додаткових статтях ці кошти можна розділити на готівкові та безготівкові. З усіх складових власного капіталу найбільших змін у відображенні в Балансі зазнав додатковий капітал. Як і раніше, його складові показують у двох статтях, однак тепер в окрему статтю виділено суми до оцінки необоротних активів і фінансових інструментів як капітал у дооцінках. Додатково можна показати емісійний дохід та накопичені курсові різниці. Об'єднання ж в одну статтю статутного та пайового капіталів, на нашу думку, є доцільним, оскільки вони виконують однакову функцію та їх розмір фіксується в установчих документах у момент реєстрації підприємства.

Відповідно до Методичних рекомендацій з перевірки порівнянності показників фінансової звітності [7], неоплачений та вилучений капітал може бути лише на початок звітного періоду (тобто лише у момент створення підприємства), оскільки показники порівнянності фінансової звітності за графою 4 не передбачені. Однак, у чинному законодавстві не передбачено необхідності погашати засновниками заборгованість за внесками у статутний капітал на кінець календарного року, а отже, неоплачений капітал на кінець звітного періоду може бути, оскільки немає обмежень щодо їх погашення на дату балансу, теж стосується і вилученого капіталу.

Статті другого та третього розділів пасиву Балансу об'єднано в один розділ під назвою "Довгострокові зобов'язання і забезпечення". При цьому, забезпечення тепер можуть ще відобразитись й у складі поточних забезпечень. Створені забезпечення відображають нараховані у звітному періоді майбутні витрати та платежі (витрати на оплату майбутніх відпусток, гарантійні зобов'язання тощо), розмір яких на дату складання балансу може бути визначений тільки шляхом попередніх прогностичних оцінок. Для правильного відображення у фінансовій звітності забезпечень – у наказі про облікову політику доцільно вказати види створюваних на підприємстві забезпечень у розрізі термінів їх використання.

У третьому розділі "Поточні зобов'язання та забезпечення" (раніше він був четвертим), крім зазначеної вище статті "Поточні забезпечення", додано статтю "Доходи майбутніх періодів", яка була окремим розділом. Натомість окремим розділом стали "Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття". Виділяти цю статтю зі складу поточних зобов'язань вважаємо за недоцільне, оскільки відповідно до П(С) БО 27 щоб необоротні активи були визнанні утримуваними для продажу, однією з умов є те, що їх продаж, як очікується, буде завершено протягом року з дати визнання їх такими, що утримуються для продажу.

Аналогічно до дебіторської заборгованості у поточній кредиторській заборгованості за розрахунками з бюджетом окремо виділяється заборгованість з податку на прибуток. Однак з січня 2013 р. відповідно до Податкового кодексу України платники податку на прибуток (крім новостворених, виробників сільськогосподарської продукції, неприбуткових установ (організацій) та платників податків, у яких доходи, що враховуються при визначенні об'єкта оподаткування, за останній річний звітний податковий період не перевищують 10 млн грн) щомісяця сплачують авансовий внесок з податку на прибуток у розмірі не менше 1/12 нарахованої до сплати суми податку за попередній звітний (податковий) рік без подання податкової декларації. Таким чином, у цих платників податків кредиторська заборгованість за податком на прибуток може виникнути лише у кінці року, якщо доходи звітного року, будуть більшими за доходи попереднього звітного періоду. Щодо інших платників податку, які за законодавством не сплачують авансові внески, то податок на прибуток, нарахований за даними бухгалтерського обліку, буде відображений у фінансовій звітності у складі відтермінованих податкових зобов'язань, оскільки за податковим обліком цей податок нарахують лише у кінці року разом з формуванням Декларації з податку на прибуток. Щодо решти статей, то вони залишилися практично без змін – лише деякі з них віднесено до додаткових.

Об'єднання інформації про гарантії і зобов'язання з довгостроковими зобов'язаннями, та доходів майбутніх періодів з поточними зобов'язаннями, свідчить на користь тих науковців, які відносили ці складові до залученого, а не власного капіталу.

Звіт про фінансові результати, як і Баланс, отримав другу назву – "Звіт про сукупний дохід". Разом з назвою у структуру звіту введено однойменний другий розділ "Сукупний дохід". У першому розділі визначення фінансових результатів розпочинається з відображення чистого доходу від реалізації продукції товарів, робіт, послуг), тобто не потрібно показувати загальну виручку, в якій міститься податок на додану вартість, акцизний податок та інші надходження, які не відносяться до доходів. Загалом, структура першого розділу майже не змінилась: фінансові результати визначаються поступово порівнюючи доходи і витрати від різних видів діяльності. Однак, навіть у додаткових статтях, в яких додатково наводиться інформація щодо доходів та витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю, яких не було у попередній формі, та ряду статей, в яких відображаються доходи і витрати страхових організацій, не передбачено статей, в яких би відображались доходи та витрати від надзвичайних подій.

У складі доходів та витрат у II розділі "Сукупний дохід" відображають зміни у власному капіталі протягом звітного періоду внаслідок господарських операцій та інших подій (за винятком змін капіталу за рахунок операцій з власниками). Тобто, це ті зміни у додатковому капіталі внаслідок дооцінки та уцінки необоротних активів, які не віднесено на фінансовий результат, а також накопичені курсові різниці тощо. Таким чином, цей розділ заповнюється не за інформацією з рахунків доходів (7 клас) та рахунків витрат (8-9 клас), а за аналітичними даними за рахунком 42 "Додатковий капітал". Щодо інших двох розді-

лів III "Елементи операційних витрат" та IV "Розрахунок показників прибутковості акцій", то їхня структура не змінилась.

У Звіті про рух грошових коштів наведено дані про рух грошових коштів протягом звітного періоду внаслідок операційної, інвестиційної та фінансової діяльності. Під час складання фінансової звітності підприємства можуть обрати спосіб складання звіту про рух грошових коштів за прямим або непрямим методом із застосуванням відповідної форми звіту. Відповідно за якою формою буде складатися цей звіт необхідно передбачити в Наказі про облікову політику.

У розділі I "Рух коштів внаслідок операційної діяльності" за прямим методом кількість основних статей значно скоротилась, однак у додаткових – крім статей, які були в попередній звітній формі, додалися надходження від операційної оренди, отримання роялті, авторських прав. У цьому ж розділі надходження та видатки, що пов'язані з векселями, відобразатимуться в складі інших надходжень та видатків. За непрямим методом складання цей розділ майже не відрізняється від форми, затвердженої у 1999 р. Однак у додатку 3 до НП(С) БО I "Загальні вимоги до фінансової звітності" передбачено значну кількість додаткових статей, які деталізують зміни в збільшенні та зменшенні оборотних активів та поточних зобов'язань. Структура розділів II "Рух коштів внаслідок інвестиційної діяльності" та III "Рух коштів внаслідок фінансової діяльності" за прямим та непрямим методом не відрізняється. Щодо попередньої форми – то в складі інвестиційної діяльності не виділяють надходження та витрачання від операцій з майновими комплексами, які відносять до необоротних активів, а у фінансовій діяльності показують витрачання на викуп власних акцій.

У Звіті про власний капітал розкривається інформація про зміни у складі власного капіталу підприємства протягом звітного періоду. У його графах, призначених для наведення складових власного капіталу, зазначаються показники, наведені у розділі I "Власний капітал" балансу. Водночас додаткові рядки, якими можна деталізувати складові власного капіталу в Балансі, зокрема емісійний дохід та накопичені курсові різниці відобразити у Звіт про власний капітал вже неможливо. Щодо змін у власному капіталі, то їх кількість скоротилась: у частині додаткового капіталу – переоцінка необоротних активів показується узагальнено як інший сукупний дохід; а списання невідшкодованих збитків та безкоштовно отриманих активів відображаються у складі інших змін.

Структуру та форму приміток до річної фінансової звітності НП(С) БО "Загальні вимоги до фінансової звітності" не регулює.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, відповідно до прийнятих змін, у фінансовій звітності більшість об'єктів обліку показується узагальнено в певній групі однорідних об'єктів. Для їх деталізації у додатку 3 до НП(С) БО I "Загальні вимоги до фінансової звітності" передбачено перелік додаткових статей фінансової звітності, які можуть їх деталізувати, однак для цього інформація в цих статтях повинна бути істотною. Таким чином, у Наказі про облікову політику необхідно вказувати величину істотності за окремими об'єктами обліку. Виділені додаткові статті в I розділі пасиву Балансу не передбачені у Звіті про власний капітал, який деталізує зміни у складі власного капіталу, відображеного в Балансі.

Охарактеризовані зміни в законодавстві підвищують якість облікової інформації, більш наближені до МСФЗ, проте є ще окремі нерегульовані питання, які, зокрема, пов'язані із податковим законодавством.

Література

1. Богаченко В. За I-й квартал 2013 року нові форми фінансової звітності / В. Богаченко. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://business-territory.com/blogs/za-i-%E2%80%93i-kvartal-2013-roku-novi-formi-finansovoi-zvintosti>.
2. Даниленко О. Законодавчі новації – 2013 / О. Даниленко. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.economist.net.ua/?q=node/317>.
3. Катеринець Н. Нова фінзвітність за I квартал 2013 року / Н. Катеринець. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://dtk.com.ua/show/1bid05724.html>.
4. Корягін М.В. Проблеми трансформації фінансової звітності відповідно до вимог МСФЗ / М.В. Корягін. [Електронний ресурс]. – Доступний з http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Tiru/2012_33/Koryagin.pdf.
5. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності: наказ Міністерства фінансів України від 28.03.2013 р., № 433. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://buhgalter911.com/Res/Zakoni/MetodRek/metod>.
6. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності": наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р., № 73.
7. Про затвердження Методичних рекомендацій з перевірки порівнянності показників фінансової звітності: наказ Міністерства фінансів України від 11.04.03 № 476. [Електронний ресурс]. – Доступний з http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/printable_article?art_id=375395.
8. Світлична В.Ю. Гармонізація національної фінансової звітності з міжнародними стандартами / В.Ю. Світлична, С.М. Малік. [Електронний ресурс]. – Доступний з http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/kgm_econ/2011_100/234-241.
9. Семенов Г.А. Гармонізація обліку та фінансової звітності промислового підприємства щодо міжнародних стандартів / Г.А. Семенов, О.М. Панченко, Л.А. Птицина. [Електронний ресурс]. – Доступний з http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/dtr/ep/2009_1/files/Econ_01_2009_Semenov_ta_inshi.pdf.
10. Яворська О.М. Необхідність переходу України на міжнародні стандарти фінансової звітності / О.М. Яворська. [Електронний ресурс]. – Доступний з http://archive.nbuv.gov.ua/portal/chem_biol/nvntlu/20_9/176_Kartuzowa_NV_20_9.

Воськало В.И., Воськало Н.М. Изменения в финансовой отчетности: повышение качества и гармонизация с международными стандартами

Осуществлен критический обзор законодательных изменений относительно финансовой отчетности предприятия в связи с принятием НС (П) БУ 1 "Общие требования к финансовой отчетности", в частности относительно Баланса (Отчета о финансовом состоянии), Отчета о финансовых результатах (Отчета о совокупном доходе), Отчета о движении денежных средств и Отчета о собственном капитале. Установлена необходимость расширения отдельных статей финансовой отчетности и их содержание. Акцентировано внимание на взаимосвязи финансовой отчетности и учетной политики предприятия.

Ключевые слова: финансовая отчетность, НС (П) БУ 1 "Общие требования к финансовой отчетности".

Voskalo V.I. Voskalo N.M. Changes in financial reporting: improving the quality and harmonization with IFRS

Done a critical review of legislative amendments on the financial statements due to the adoption of NA(P) A1 "General requirements for financial statements", including the balance sheet (statement of financial position), income statement (statement of comprehensive income) Statement of cash flows and statement of shareholders' equity. Found the need to expand individual items of financial statements and their contents. Concentrated attention to the interrelation of financial reporting and accounting policies.

Keywords: financial reporting, NA(P) A1 "General Requirements for Financial Reporting".

УДК 338.124.4

Доц. Т.А. Городня, канд. екон. наук;
магістрант О.М. Піддубчишин – Львівська КА

МЕХАНІЗМ ПРОВЕДЕННЯ ДІАГНОСТИКИ КРИЗОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

Проведено аналіз досліджень економічної діагностики кризового стану підприємства; досліджено визначення понять кризового стану; проведено дослідження щодо підходів діагностики кризового стану; розглянуто механізм проведення діагностики кризового стану підприємства за відомими моделями; здійснено таксономічне дослідження розвитку підприємства.

Ключові слова: діагностика, методи, механізм, підприємство, кризовий стан, банкрутство, таксономічне дослідження.

Постановка проблеми. На сьогодні розвиток ринкової економіки характеризується структурною перебудовою підприємств, усієї національної економіки, мінливим економічним середовищем, а також наявністю складних управлінських проблем. Тому багато підприємств опинилися в кризовому стані та на межі банкрутства. А отже, вважаємо, що важливою й актуальною є проблема проведення діагностики кризового стану та запобігання ймовірності банкрутства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Кризові явища на підприємствах досліджували такі вчені, як І. Ансофф, С.Г. Беляєв, І.А. Бланк, О.П. Градов, А.Г. Грязнова, А.П. Ковальов, Г. Саймон, Е.А. Уткін, Я.А. Фомін, Д. Форрестер, Д. Шим, Ю.В. Яковець та інші. Проблеми діагностики фінансової кризи на підприємстві висвітлено у низці праць як зарубіжних так і вітчизняних вчених-економістів, зокрема Е. Альтмана, Т. Таффлера, І. Романа, У. Бівера, І. Георгіца, Я. Вишнякової, Е. Короткова, Г. Іванова, Л. Лігоненко, В. Василенко та О. Стоянової.

Так, В.О. Василенко визначає, що "криза – це крайнє загострення суперечностей у соціально-економічній системі (організації), що загрожує її життєстійкості у навколишньому середовищі" [2], В.С. Пономаренко зазначає, що "криза на рівні підприємства – це форма порушення параметрів життєздатності підприємства, яка проявляє себе протягом певного періоду, характеризується закономірністю та циклічністю виникнення на різних етапах життєвого циклу підприємства, обумовлюється нагромадженням суперечностей у межах господарської системи та в перебігу її взаємодії з зовнішнім оточенням, має певні наслідки для можливостей його функціонування та розвитку" [5], Ю.С. Гайворонська вважає, що: "криза підприємства – це вияв протиріч між показниками розвитку структурних елементів всередині підприємства або елементів зовнішнього середовища, які ставлять під загрозу подальший розвиток підприємства" [3], Т.А. Городня наводить схоже трактування: "Кризові явища на підприємстві – це загострення протиріч, які виникають в процесі взаємодії окремих елементів між собою і з зовнішнім середовищем" [4].

Постановка завдання. На основі викладеного можна показати етапи проведення діагностики кризового стану на прикладі умовного підприємства.

Виклад основного матеріалу дослідження. За визначенням І.О. Бланка, діагностика банкрутства та кризового стану – це система цільового фінансового аналізу, спрямована на виявлення параметрів кризового розвитку підприємства